

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קיא.

עין משפט
גזר מצוה

קיא א מ"י פ"א מהל'
שכירות הל' ד סמג
לאוין קפא טו"ש"ע ח"מ
ס"י שלט סעף ז'
ק"ב ב טו"ש"ע שם סעף
ט'
ק"ב ג מ"י שם הלכה ב
טו"ש"ע שם סעף ד'
ק"ד ד מ"י שם טו"ש"ע
שם סעף ב'
ק"ב ה מ"י פ"א מהל'
גזילה ואבדה הל' ג
ד סמג לאוין ק"א טור
ו"ש"ע ח"מ ס"י שט סעף
ז וטע"ף ח' ודלגל כסוגין
וע"ש:

ק"ב ו ז מ"י שם פ"ז
הלכה א ואלכה ב
סמג עין ע'
ק"ז ח מ"י פ"א מהל'
שכירות הלכה א סמג
לאוין קפא טו"ש"ע ח"מ
ס"י שלט סעף א'
ק"ח ט י ב מ"י שם הל'
ד טו"ש"ע שם סעף
י':

ק"ב ט ז מ"י שם הל' ו
וע"ן
ונגמיר משנה סמג שם
טור ש"ע ח"מ ס"י פט
סעף ג'
ק"ב ג מ"י שם הלכה א
סמג שם:

תורה אור השלם

1 לא תעשק את רעך
ולא תגזול לא תלון
פעלתי שכיר אתך עד
בקר:
2 לא תעשק שכיר עני
ואביון מאחריך או מנגר
אשר בארצך בשעריך:
דברים כד יד
3 בימוי תתן שכרו ולא
תבוא עליו השמש כי
עני הוא ואילו הוא נשא
את נפשו ולא יקרא
עליך אל ?? ויהיה בק
דברים כד טו
4 אל תאמר לרעך לך
ושב ומקח אתן ויש
משלי ג כח
5 נפש כי תחטא ומעלה
מעל בך וכחש בעמיתו
בפקדון או בתשומת יד
או בגזל או עשק את
עמיתו:
ויקרא כה כ

אמר ליה לשמיעה וי' אניר ל' פועלים. לא משום שהיה דעמו
לדחות אלף היה ירא שלא פנוי ליתן להם ואפילו
משום כל תשעה לא היה עוזר כיון שהוא עסוק במלאכה אחרת:
מתקין לה אביו אוהו גז' ב'. מימה וכו' לא ידע אביו לרצ
שעת מוקי לה צאדי ליה והדר כפריה
ו"ל דכבר אביו דאית לן לזאקמי גזל
דומיא דעשק וכו' היכי דלא קאי
וכחש אעווק לא קאי נמי אגזל אלף
תחילת גזל דקרא ותחילת עושק הוא
מיחוש ולא דייק כדדייק רב שעת
בסמוך דהכא כתיב או בגזל והכא
כתיב או עשק כלל צ"ל:

אז עשק בתיב. לא גרסינן שעשקו
כבר: **ולמה** חלקן הכתוב
עבור עליו בשני צדיו. לא משום
דכתיב גזל ועשק שניה בלשון דייק
אלף משום דכתיב מרי לאוין תימה
בשלמא הכא חילקן כדי לעבור עליו
בשני לאוין אבל גבי אשם גזילות למה
נכתבו שניהם או בגזל או עשק:

מאריך
כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה ואמר שכיר שעות דיום
גובה כל היום ושכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל היום תנן שכיר שעות
גובה כל הלילה וכל היום תיובתא דרב אמר לך רב לצדדין קתני שכיר שעות
דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה תנן היה שכיר שבת
שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע יוצא ביום גובה כל היום יוצא בלילה גובה
כל הלילה וכל היום אמר לך רב תנאי היא דתנאי שכיר שעות דיום גובה
כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה דברי ר' יהודה ר"ש אומר
שכיר שעות דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל
היום מכאן אמרו י"ל הכובש שכר שכיר עובר בה' שמות (א) הללו ועשה
משום י"ל תעשוק את ריעך ומשום י"ל תגזול ומשום י"ל תעשוק שכיר
עני ומשום י"ל תלון ומשום י"ל ביומו תתן שכרו ומשום י"ל לא תבא עליו השמש
הני דאיכא ביממא ליכא בליליא דאיכא בליליא ליכא ביממא אמר רב חסדא
שם שכירות בעלמא איזיה הוא עושק ואיזיה גזל א"ר חסדא לך ושוב לך
ושב זה הוא עושק יש לך בידי ואיני נותן לך זה הוא גזל מתקין לה רב
ששת יאזיהו עושק שחייבה עליו תורה קרבן דומיא דפקדון דקא כפר
ליה ממונא אלא אמר רב ששת נתתיו לך זהו עושק יש לך בידי ואיני
נותן לך זה הוא גזל מתקין לה אביו איזיה הוא גזל שחייבה עליו תורה
קרבן דומיא דפקדון בעינן דקא כפר ליה ממונא אלא אמר אביו לא שכרתך
מערלם זה הוא עושק נתתיו לך זה הוא גזל ולרב ששת מאי שנא עושק
דקשיא ליה ומאי שנא גזל דלא קשיא ליה אמר לך גזל הגזילה והדר
כפריה אי הכי אפילו עושק נמי דהדר כפריה הכי השתא בשלמא התם כתיב
או בגזל מכלל דאורי ליה מעיקרא אבל גבי עושק מי כתיב או בעושק
או עשק כתיב שעשקו כבר רבא אמר זה הוא עושק זהו גזל ולמה חלקן
הכתוב לעבור עליו בשני לאוין: **מתני'** אחד שכר אדם ואחד שכר
בהמה ואחד שכר כלים יש בו משום ביומו תתן שכרו ויש בו משום
לא תלון פעולת שכיר אתך עד בוקר אימתי בזמן שתבעו לא תבעו
אינו עובר עליו והמחאה אצל חנוני או אצל שולחני אינו עובר עליו
לשכיר בזמנו נשבע ונוטל עבר זמנו אינו נשבע ונוטל אם יש
עדים שתבעו (בזמנו) הרי זה נשבע ונוטל גר תושב יש בו משום ביומו
תתן שכרו ואין בו משום לא תלון פעולת שכיר אתך עד בקר: **גמ'** מני
מתני' לא תנא קמא דמאריך ולא רבי יוסי ברבי יהודה מאי היא דתנאי

מאריך
אלא אמר רב שש וכו'. לקמן פריך לרב שש מאי שנא עושק דקשיא ליה ומ"ש גזל דלא קשיא ליה: לא כשריפין מעולם. לא דמי
לגזל כי נתתיו לך דהא מודי ליה דעבד כהדיה וקא גזל ליה: הא איזיה נמי גבי קרבן שבעה כתיב ואי
לא כפר שבעה היכא: דגוליה והדר כפריה. כל זמן שלא תבעו צ"ד אלף צינו לצין עכמו היה גזלו ואומר איני נותן לך וכשתבעו
צ"ד כפר ונשבע ולעולם גזל לא איקרי אלף א"כ אומר לו איני נותן לך: אי הכי עושק נמי. נוקמיה כרז חסדא בלך ושוב ודקשיא
לך שבעה היכא כנון דהדר כפריה: הכי גרסינן הכי השאם בשלמא הסס או בגזל כתיב. וכחש השתא מכלל דאורי ליה מעיקרא כלומר
וכחש בעמיתו בגזל כמה שהיה גזלו עד עתה בתורת גזל כחש עכשיו וכפר ומקודם כחש קריו גזל: אבל הכא מי כתיב או
בעושק. דנימא וכחש בעושק דמעיקרא: או עשק כתיב. על ידי הכחשה עשקו: שעשקו כבר. משעה שהתחיל לתבעו עושקו
בכחשה ולא נקרא עשק על ידי דבר אחר קודם כחשה: **מתני'** שר בהמה וכלים. יליף בגמרא: לא תבעו אינו עובר עליו.
בגמרא יליף ליה דכתיב אתך מדעתך ולא מדעתו: **במהם**. נתקן מאכלו והעמידו אצל חנוני שהיה פועל לרצון לקנות פירות ומאני ואמר לו
בעל הבית חנוני תן לו בדינך פירות ועלי לשלם: או אמר לחנוני. תן לו בדינך פירות: נשבע ונוטל מפרש בגמרא: **עדים**
שבעה. בזמנו: גר תושב. שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז ואוכל נפילות וטריפות: יש בו משום וכו'. מפרש בגמרא: **גמ'**
מאריך

וזה לפי שאין פעולתו אצלו היכי דמי אי
דאמר להו שכרם עלי שכרו עליו הוא
דתנאי **השוכר** את הפועל לעשות בשלו
והראהו בשל חבירו נותן לו שכרו משלם
וחוזר ונוטל מבעל הבית מה שההנה אותו
לא צריכא דאמר להו שכרם על בעל
הבית יהודה בר מרימר א"ל לשמיעה זיל
אגיר לי פועלים ואימא להו שכרם על בעל
הבית מרימר ומר זוטרא אגרי להדרי אמר
רבה בר רב הונא **הני** שוקאי דסורא לא
עברי משום כל תלון מידע ידעי דעל יומא
דשוקא סמיכי אבל משום כל תשעה ודאי
עובר: שכיר שעות גובה כל הלילה וכל
היום: אמר רב שכיר שעות דיום גובה

כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה ואמר שכיר שעות דיום
גובה כל היום ושכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל היום תנן שכיר שעות
גובה כל הלילה וכל היום תיובתא דרב אמר לך רב לצדדין קתני שכיר שעות
דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה תנן היה שכיר שבת
שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע יוצא ביום גובה כל היום יוצא בלילה גובה
כל הלילה וכל היום אמר לך רב תנאי היא דתנאי שכיר שעות דיום גובה
כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה דברי ר' יהודה ר"ש אומר
שכיר שעות דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל
היום מכאן אמרו י"ל הכובש שכר שכיר עובר בה' שמות (א) הללו ועשה
משום י"ל תעשוק את ריעך ומשום י"ל תגזול ומשום י"ל תעשוק שכיר
עני ומשום י"ל תלון ומשום י"ל ביומו תתן שכרו ומשום י"ל לא תבא עליו השמש
הני דאיכא ביממא ליכא בליליא דאיכא בליליא ליכא ביממא אמר רב חסדא
שם שכירות בעלמא איזיה הוא עושק ואיזיה גזל א"ר חסדא לך ושוב לך
ושב זה הוא עושק יש לך בידי ואיני נותן לך זה הוא גזל מתקין לה רב
ששת יאזיהו עושק שחייבה עליו תורה קרבן דומיא דפקדון דקא כפר
ליה ממונא אלא אמר רב ששת נתתיו לך זהו עושק יש לך בידי ואיני
נותן לך זה הוא גזל מתקין לה אביו איזיה הוא גזל שחייבה עליו תורה
קרבן דומיא דפקדון בעינן דקא כפר ליה ממונא אלא אמר אביו לא שכרתך
מערלם זה הוא עושק נתתיו לך זה הוא גזל ולרב ששת מאי שנא עושק
דקשיא ליה ומאי שנא גזל דלא קשיא ליה אמר לך גזל הגזילה והדר
כפריה אי הכי אפילו עושק נמי דהדר כפריה הכי השתא בשלמא התם כתיב
או בגזל מכלל דאורי ליה מעיקרא אבל גבי עושק מי כתיב או בעושק
או עשק כתיב שעשקו כבר רבא אמר זה הוא עושק זהו גזל ולמה חלקן
הכתוב לעבור עליו בשני לאוין: **מתני'** אחד שכר אדם ואחד שכר
בהמה ואחד שכר כלים יש בו משום ביומו תתן שכרו ויש בו משום
לא תלון פעולת שכיר אתך עד בוקר אימתי בזמן שתבעו לא תבעו
אינו עובר עליו והמחאה אצל חנוני או אצל שולחני אינו עובר עליו
לשכיר בזמנו נשבע ונוטל עבר זמנו אינו נשבע ונוטל אם יש
עדים שתבעו (בזמנו) הרי זה נשבע ונוטל גר תושב יש בו משום ביומו
תתן שכרו ואין בו משום לא תלון פעולת שכיר אתך עד בקר: **גמ'** מני
מתני' לא תנא קמא דמאריך ולא רבי יוסי ברבי יהודה מאי היא דתנאי

(א) לעיל עו. לקמן קי"ח.
(ב) לעיל ק"ב וע' ח"מ.
(ג) לקמן ק"ב: ד"ה שכיר
שבעה מה: (ד) א [לקמן
ק"ב]: (ה) רש"ל מ"י.
(ו) דף ק"י: (ז) ד"ה משום
אחרי ד"ה ה' שמות.
(ח) נ"ע"ב. (ט) [לקמן ק"ב].
(י) ניקרא יט. (יא) [לקמן
ק"ב]: (יב) ע"ב.

הגהות הב"ח
(א) גמ' דה' שמות ועשה
הללו:

מוסף רש"י
שכיר בזמנו. אם תבעו
בזמן זמן גבייתו (שבועות
חג) נשבע ונוטל. אם
ביום ש"א ממלכתו תבעו,
נשבע שלא קיבל ונוטל. שזה
אחד מן השבועים ונוטל
האחרים במסכת שבועות
(מד): שתקנו לו חכמים
דשקלוהו בשבועה מבעל
הבית ושדיוהו אשכרי. משום
דבעל הבית טרוד בפועלו,
וכסבור שנתן לו כשתנן
לחבירו, אבל בעלמא אפילו
ביום זמנו נאמן לומר
פרעתיך כבר ושבועת
היתם שהטילו חכמים על מי
שאינו מודה במתקנת (רש"י
ק"ב).